

ตามล่าหาเมืองเก่า

ภราดร ศักดา

ลองมาฟังความคิดเห็นของคุณนเรศ นโรปกรณ์ คุณนเรศ นโรปกรณ์ ตั้งหัวข้อไว้ว่า “พระเจดีย์ยุทธหัตถีมีสององค์หรือ?” แล้วก็เริ่มต้นข้อเขียนของเขาว่า ได้ยินได้ฟังเขาพูดกันถึงอนุสรณ์ดอนเจดีย์ที่ประดิษฐานพระบรมรูปทรงช้างของพระนเรศวรมหาราชที่สุพรรณบุรีในปัจจุบันว่ามีใช้ที่ทรงกระทำยุทธหัตถีแล้วผมหูผึ่งเรื่อยมา

กระทั่งเมื่อสมเด็จพระเจ้าลูกเธอสองพระองค์ เสด็จทอดพระเนตรพระเจดีย์ที่ตำบลดอนเจดีย์อีกแห่งหนึ่งที่ชวนสงสัยว่าเป็นอนุสรณ์ดอนเจดีย์จริง ณ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อเร็วๆ นี้ (20 สิงหาคม 2515) และต่อมากรมศิลปากรได้แถลงว่า

ดอนเจดีย์ที่พนมทวนไม่ใช่อนุสรณ์ดอนเจดีย์ที่สร้างขึ้นนั้นถูกต้องแล้ว เรื่องก็ควรจะจบลงแค่นั้น

นเรศ นโรปกรณ์ กล่าวสิ่งที่สะดุดใจต่อไปอีกว่า

อันที่จริง ผมแหงนกรณี “ท่านอากาศ” จนไม่อยากจะคิดอะไรเท่าไรนักในเรื่องก่อนเกิด แต่บังเอิญผมได้รับบันทึกของคุณ “เด็กใหม่” เป็นประเดิมดังนี้

ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าเจดีย์ยุทธหัตถีตั้งอยู่ที่ตระพังตรุ เขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี แน่นนอนตามข้อสันนิษฐาน ดังนี้

“คำว่า “ตระพังตรุ” “ดอนเจดีย์” “พนมทวน” “หนองสาหร่าย” “โคกเผาข้าว” ตามที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารนั้น ล้วนเป็นสถานที่ที่มีอยู่จริงในเขตอำเภอพนมทวนทั้งสิ้นจะพิสูจน์ได้ทุกเวลา

“2. ระยะทางจากที่ตั้งทัพของมหาอุปราชตามที่กล่าวในพงศาวดารคือที่ “ตระพังตรุ” แต่เหตุใดจึงต้องไปทำยุทธหัตถีห่างจากตระพังตรุออกไปถึงเขต อำเภอศรีประจันต์ สุพรรณบุรี ซึ่งไกลถึง 90 กิโลเมตรซึ่งคงไม่มีช้างตัวใดวิ่งได้ไกลขนาดนั้น ในระยะเช้าเพลเป็นแน่

“3. พระนเรศวรทรงเป็นนักรบที่กล้าหาญ คงจะมุ่งทัพหลวงเพื่อเผชิญหน้าข้าศึกมากกว่าที่จะปล่อยให้ทัพพม่าล่วงแดนเข้ามาเช่นนั้น ซึ่งไม่ใช่วิสัยของพระนเรศวรมหาราช

“4. ระยะที่มีการรบกันนั้น เป็นศักราช 941 ตรงกับวันอาทิตย์ขึ้น 11 ค่ำ เดือนยี่ ปีมะเสาะ เอกศกพระนเรศวรทรงยกทัพเรือมาขึ้นที่อำเภอป่าโมก อ่างทอง และวันกระทำยุทธหัตถี เป็นวันอาทิตย์ถัดมาซึ่งก็จะต้องเป็นวันอาทิตย์ แรม 8 ค่ำ เดือนยี่ ปีเดียวกัน โดยใช้เวลา 7 วันในการเดินทัพ หากแม้จะใช้เวลาเดินช้าง 7 วัน พระนเรศวรจะต้องเดินทัพถึง “ตระพังตรุ” อำเภอพนมทวน แน่นนอน ฉะนั้น ข้อนี้จะลองพิสูจน์โดยใช้ช้างเดินดูก็ได้ จากป่าโมก จังหวัดอ่างทอง ถ้าเป็นเพียงศรีประจันต์ สุพรรณบุรี ข้าพเจ้าว่าอาจเดินทัพถึงเพียง 3 วันเท่านั้น เหตุใดจึงต้องใช้เวลาดัง 7 วัน

“5. ถูที่พม่ายกทัพมาเป็นฤดูหนาว เป็นฤดูเก็บเกี่ยว ท้องทุ่งบริเวณอำเภอศรีประจันต์ที่ค้นพบเจดีย์ (อำเภอดอนเจดีย์ปัจจุบัน) จะต้องมีย่านองทุ่ง หาทียืนช้างกระทำยุทธหัตธีย่อมเป็นการยาก

จึงไม่มีเหตุผลใดจะเชื่อได้ว่าเป็นเจดีย์ยุทธหัตถีในเขต

ที่มาของ 'อนุสรณ์ดอนเจดีย์' ที่อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

หวัตสุพรรณบุรีที่อำเภอศรีประจันต์แน่นอน

"6. รูปพระรถฐานเจดีย์ที่พบใหม่เขตตระพังตรุ จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ปรากฏว่ามีทรงคล้ายเจดีย์อยุธยา

การสร้างเจดีย์ แม้จะไม่ใหญ่และประณีตก็อาจเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า เพราะริบสร้างแบบริบตัว (ไม่ใช่เวลาปกติ) จะเห็นได้เมื่อพระองค์กระทำยุทธหัตถีแล้ว ยังทรงให้ตรึงโล่หม้ายติดข้างาถึง 800 เชือก และมีอีก 2,000 ตัว เป็นต้น

"7. พื้นที่ประเทศบริเวณที่ค้นพบเจดีย์ (องค์ใหม่) เขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นที่ดอนน้ำไม่ท่วม เป็นดินทราย อาจเกิดเป็นพายุฝนได้ทุกขณะ พิสูจน์ได้ตลอดเวลา จนราษฎรบ้านชนานามมาแต่โบราณว่า "ดอนเจดีย์" ปัจจุบันนำตำบลขึ้นเขตอำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

"8. ตามประวัติ กล่าวถึงคำว่า "หนองสาหร่าย" "โคกเผาข้าว" ระพังตรุ" ก็อาจเนื่องจากเป็นตำบลที่ทั้งสองประจันหน้ากัน ธรรมสมัยโบราณเป็นการรบแบบประชิดตัว คาบต่อคาบ ไม่มีปืนใหญ่ วิถีกระสุนโค้งเยี่ยงปัจจุบัน ท้าพม่ายู่ตระพังตรุ พนมทวน พระรศวรรคงไม่ตั้งทัพอยู่ถึงศรีประจันต์เป็นแน่ ระยะทางยาวๆ เกือบยี่สิบไมล์ (กรุงเทพฯ-หินนาง) คงมิใช่ใช้การรบในสมัยโบราณ

"9. หมู่บ้านที่ปรากฏภายหลังการรบครั้งนี้ ปัจจุบันประชาชนถือเป็นมิตติชนานามหมู่บ้านของตนคือ "โป่งกูป" ซึ่งหมายถึง

ทำได้ในข้อสันนิษฐานข้อนี้

นี่เป็นส่วนหนึ่งของข้อเขียน ยังมีรายละเอียดที่สนับสนุนความเชื่ออีกหลายข้อซึ่งถ้าหากยกมาหมดก็ดูจะน่าเกลียด เพราะเท่ากับไปโฆษณาของของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง แต่ที่ผมจำเป็นต้องยกมาอ้างอิงบ้างก็เพื่อให้เห็นว่าขณนั้นเกิดอะไรขึ้นบ้าง

สำหรับสิ่งที่สนับสนุนความเชื่อนั้น ผมเองยังเคยพบสิ่งของต่างๆ ที่เก็บได้ที่ดอนเจดีย์แห่งนี้ เป็นต้นใช้ที่ใช้ผูกช้างซึ่งไม่ใช่ที่ทำหายาๆ แต่เป็นการประติษฐานด้วยฝีมือละเอียดคล้ายใช้สำหรับช้างที่เป็นของพระมหากษัตริย์ คนอรัญ จันทรศิริ เจ้ากองพิพิธภณร์

"กูบ" เครื่องหลังของช้างที่ตกอยู่ในบริเวณนั้น หมู่บ้านนี้อยู่ไม่ห่างจากตระพังตรุและดอนเจดีย์องค์นี้ (องค์พบใหม่) เท่าใดนัก เพียงระยะ 3-4 กิโลเมตรเท่านั้น

"10.เครื่องมือในการรบ เช่น ยอดฉัตร เครื่องช้าง เครื่องม้า และอาวุธประจำตัวทหาร ปรากฏว่าชาวบ้านขุดพบได้ในบริเวณใกล้

เคียงแห่งนี้มากมาย ตลอดจนกระดูกช้างและกระดูกมนุษย์ด้วย

"ข้อนี้พอจะส่งผลให้ทราบตามประวัติพระราชพงสาวดารสมัยกรุงศรีอยุธยา ฉบับหอสมุดแห่งชาติได้อย่างดี เพราะปรากฏในพงสาวดารว่ามีคนตาย 2 หมื่นคน ซึ่งหากจะมีการขุดพิสูจน์ก็จะ

ทำได้ในข้อสันนิษฐานข้อนี้"

นี่เป็นส่วนหนึ่งของข้อเขียน ยังมีรายละเอียดที่สนับสนุนความเชื่ออีกหลายข้อซึ่งถ้าหากยกมาหมดก็ดูจะน่าเกลียด เพราะเท่ากับไปขโมยเอางานของคนอื่นมาเป็นของตัวเอง แต่ที่ผมจำเป็นต้องยกมาอ้างอิงบ้างก็เพื่อให้เห็นว่าขณะนั้นเกิดอะไรขึ้นบ้าง

สำหรับสิ่งที่สนับสนุนความเชื่อนั้น ผมเองยังเคยพบสิ่งของต่างๆ ที่เก็บได้ที่ดอนเจดีย์แห่งนี้ เป็นต้นใช้ที่ผูกช้างซึ่งไม่ใช่โซ่ที่ทำหยาบๆ แต่เป็นการประดิษฐ์ด้วยฝีมือละเอียดคล้ายใช้สำหรับช้างที่เป็นของพระมหากษัตริย์ คุณเอร์ญ จันทรศิริ เจ้าของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสงครามที่ตั้งอยู่ใกล้สะพานแม่น้ำแคว กาญจนบุรี เก็บได้จากที่ตระพังตรุ ดอนเจดีย์แห่งนี้ คุณเอร์ญได้นำมาให้ผมชมมาแล้ว ขณะนี้ยังเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ข้อเขียนของคุณเอร์น นโรปรณ์ รวมถึงพิมพ์เป็นเล่มอยู่ในหนังสือของดอนเจดีย์ พนมทวน คณะกรรมการสมาคมชาวกาญจนบุรี จัดพิมพ์ขึ้น ผมนำมาเพียงบางช่วงบางตอน ยังมีรายละเอียดอีกมาก

นอกจากข้อเขียนของคุณเอร์น นโรปรณ์ แล้ว ก็ยังมีอีกหลายคน ข้อเขียนเหล่านี้ลงตามหนังสือพิมพ์หลายฉบับในเวลานั้น

ส่วนสมาคมชาวกาญจนบุรีนั้น มีพล.ต.จรัส มังคลารัตน์ เป็นนายกสมาคม ได้เป็นตัวตั้งตัวตีในเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับดอนเจดีย์แห่งนี้

มีการค้นคว้าจากพื้นที และคนเก่าๆของอำเภอพนมทวน โยโย่ถึงบุคคลมีชื่อเสียงหลายคนที่เคยเกี่ยวข้องกับดอนเจดีย์ทั้งเก่าและใหม่

ผมลองอ่านดูแล้วก็ช่วยเปิดหูเปิดตาได้อย่างดี และไม่คิดว่าจะมีเหตุการณ์เช่นนี้

อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องในอดีตที่ผ่านไปแล้ว คงจะเป็นบทเรียนให้คำเนื่งว่าก่อนจะทำอะไรลงไป โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์น่าจะต้องใคร่ครวญและหาหลักฐานให้แน่ชัดเสียก่อน มิฉะนั้นก็จะเกิดเรื่องอย่างที่ว่านี้แหละ

เราจะต้องมาข้อนดูเหตุการณ์ในครั้งนั้นอันเป็นประวัติศาสตร์ ที่ถือว่าเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของบ้านเมืองว่าอนาคตจะเป็นเช่นใด ■